Гасанова Л.І., магістрантка
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Україна
Шеленкова Н. Л., к.психол.н., доцент кафедри психології
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Україна

БУЛІНГ ТА КОНФЛІКТ: РОЗМЕЖУВАННЯ ПОНЯТЬ

Насильство в освітньому середовищі має різний характер і природу. Воно може проявлятися як у формі одноразових, так і в вигляді систематичних дій. Але ці дії завжди завдають шкоди психічному та фізичному здоров'ю всіх учасників/учасниць цього процесу [1, с. 2].

Варто пам'ятати, що булінг (цькування) – це вид конфлітку, тобто зіткнення протилежно спрямованих цілей, інтересів, позицій або поглядів опонентів – суб'єктів соціальної взаємодії.

В освітньому середовищі конфлікти можуть виникати між усіма учасниками освітнього процесу [3].

Причинами конфліктів, що найчастіше виникають в освітньому середовищі між учнями можуть бути: прізвиська, нападки, піддражнювання, образи; прагнення перекричати, змусить замовкнути, які умовно можна назвати словесними домаганнями; груба, агресивна поведінка; суперечки та непорозуміння на спортивному майданчику, на перерві, в їдальні; порушення дисципліни на уроках; боротьба за авторитет і лідерство серед однокласників або приятелів; відмова від чергування в класі, школі; проблеми взаємостосунків; псування або знищення майна: підручників, мобільних телефонів та інших речей [2, с. 15].

Але не кожний конфлікт в освітньому середовищі є булінгом. Булінг – це конфлікт пов'язаний з насильством.

Конфлікт може бути ціннісним або конструктивним, а булінг завжди має тільки негативні функції. Врешті-решт конфлікт може бути звичайною суперечкою

чи сваркою, в якій реально ніхто не постраждав. Булінг, на відміну від інших конфліктів, має чітко визначені ознаки:

- об’єкт посягання та мета булінгу. Метою кривдника завджи є ураження людської гідності жертви, її приниження та дикримінація;

- суб’єктний склад. На відміну від інших конфліктів учасниками булінгу є не дві, а три сторони: кривдник, жертва, спостерігачі.

- умисний характер дій кривдника. Це відрізняє булінг від випадкового нанесення шкоди учаснику освітнього процесу.

- агресивність та рівень жорстокості. Булінг призводить до нанесення жертві фізичного болю, душевних страждань.

- тривалість. Булінг є систематичною дією, коли що до жертви цькування постійно здійснюється психологічний тиск, фізичне насильство тощо.

- дисбаланс сил між кривдником та жертвою. Дисбаланс може проявлятися не тільки у фізичних можливостях кривдника та жертви, але й у різній силі характеру, різному віці тощо [3].

Варто пам’ятати, що булінг ніколи не припиняється самостійно – потрібно втручання сторонніх осіб, захист і допомога потерпілому, кривднику та свідкам.

Література:

1. Протидія та попередження булінгу (цькуванню) в закладах освіти [Електронний ресурс] // Prometheus – Режим доступу https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:MON+AB101+2019_T2/about.

2. Створення системи служб порозуміння для впровадження медіації за принципом "рівний-рівному\рівна-рівній" та вирішення конфліктів мирним шляхом у закладах освіти / [В. Л. Андрєєнкова, Н. В. Гайчук, М. М. Матвійчук та ін.]. – Київ: ФОП Нічога С. О., 2018. – 174 с.